

پروتکل‌های بهداشتی در دوران کرونا ادامه دارد. تصریح می‌کند: «مهم‌ترین برنامه مادر فصل تابستان مشارکت با معاونت آموزش، پژوهش و فناوری برای اجرای طرح آموزش همگانی است که خانه‌های هلال در سه گروه سنی آرایه خواهد داد، زیرا تأکید رئیس جمعیت هلال احمر کشور بر توسعه خانه‌های هلال روستایی است که در این طرح آموزشی جدید نیز عمده آموزش‌ها را در خانه‌های هلال و برای افزایش سطح آمادگی هم‌وطنان روستایی‌مان در برابر مخاطرات برگزار خواهیم کرد.»

مسئول هماهنگی خانه‌های هلال جمعیت هلال احمر ادامه می‌دهد: «در موضوع کرونا به این دلیل که اعضای ما همه از داوطلبان هستند، ترجیح ما مشارکت در اقدامات آموزش و اطلاع‌رسانی است، البته در صورتی که وزارت بهداشت به کمک ما احتیاج داشته باشد حتما مشارکت و همکاری خواهیم داشت و اگر مشابه ابتدای سال طرح‌های غربالگری و... بر عهده جمعیت گذاشته شود، حتما خانه‌های هلال هم با توجه به توان و ظرفیتی که دارند، مشارکت خواهند داشت.»

فراهانی با اشاره به اینکه فعالیت‌ها در دهه‌های مختلف انجام می‌شود، اظهار می‌کند: «آموزش‌ها در چهار دهه سنی کودکان (۸ تا ۱۲ سال)، نوجوانان (۱۲ تا ۱۸ سال)، جوانان (۱۹ تا ۳۵ سال) و بزرگسالان (بالای ۳۵ سال) تقسیم خواهد شد و حداکثر پنج دوره آموزشی برای هر خانه هلال در سه ساعت آموزش در نظر گرفته شده است.»

او توضیح می‌دهد: «مطابق با برنامه پنج‌ساله، تعداد خانه‌های هلال باید به ۵ هزار عدد برسد. هدف‌گذاری این است که همه روستاهای کشور را از این خدمت بهره‌مند کنیم، اما نکته قابل توجه این است که کیفیت و اثربخشی مناسب خانه‌های هلال بر کیفیت آن ارجحیت داشته است. اما با وجود این، خانه‌های هلال ضمن اینکه ظرفیت بالایی در حوزه‌های اجتماعی و فرهنگی ایجاد می‌کنند، مهم‌ترین اثر خود را بر موضوع مدیریت بحران در مراحل پیشگیری، آمادگی و مقابله می‌گذرانند. با توسعه این خدمت از سوی جمعیت هلال احمر، ضمن اینکه کارها قبل و حین بحران با هدایت جمعیت به خود مردم واگذار می‌شود، سرعت و کیفیت خدمات و امداد رسانی نیز افزایش چشمگیری خواهد داشت.»

کاهش آسیب‌ها با کمک خانه‌های هلال

خانه‌های هلال از طریق آموزش به کاهش میزان خطرپذیری و افزایش تاب‌آوری کمک می‌کنند. در واقع مردم باید برای مقابله با حوادث آموزش ببینند تا میزان آمادگی ۱۵ درصد مردم به ۶۰ درصد برسد. این در حالی است که ضریب خطرپذیری در کشور ما بالا و ۸۰٪ است که باید به دوبرسد. نخستین گام ما آرایه آموزش‌های لازم برای مقابله با حوادث محسوب می‌شود.

فراهانی معتقد است با آموزش، میزان خطرپذیری در جامعه کاهش و تاب‌آوری افزایش پیدا می‌کند و خانه هلال می‌تواند به این امر بسیار کمک کند. در واقع باید جامعه را تاب‌آور کنیم. تاب‌آوری به معنای افزایش قدرت تحمل مردم در برابر مشکلات و حوادث است. فلسفه تأسیس و شکل‌گیری خانه هلال این است که باید زمینه‌ای برای همکاری‌های فرابخشی و درون‌بخشی میان هلال احمر و سازمان‌ها با محوریت داوطلبان فراهم کنند تا مردم احساس کنند پشتوانه فرهنگی و اجتماعی دارند و در صورت وقوع حادثه و بروز مشکلات کسانی به فکر آنها هستند. اولین گام برای تأسیس خانه هلال نیازسنجی است که مشکلات و توانمندی‌های هر منطقه را شناسایی کنیم و قدم بعدی حل مشکلات با کمک مردم است. □

یادداشت

اهمیت تیم‌های روانشناسی بحران را دریابیم

✍️ [نسرین راج - عضو مشارکت‌کننده تیم سحر سازمان جوانان و کارشناس روانشناسی عمومی] پس از هر حادثه افکار، احساسات و رفتارهایی بین افرادی که آسیب دیده‌اند یا شاهد صحنه‌های دردناک و غیرقابل تحملی بوده‌اند به وجود می‌آید. این افراد نگرانی‌های بسیاری درباره تنها شدن، امنیت نداشتن، سلامت خود و اشخاص نزدیک و مورد علاقه خود دارند و دائماً تنش را تجربه می‌کنند که این علائم واکنش طبیعی به حادثه و بحران است و در بسیاری از موارد در طول زمان کاهش می‌یابد یا از بین می‌رود.

علائم و واکنش‌های مختلف افراد ممکن است جسمانی، اضطراب، ترس شدید، گریه، سوگواری، غم، احساس گناه، ناآرامی، بی‌قراری، خشم، پرخاشگری، تحریک‌پذیری و افسردگی باشد. موارد ذکر شده خطرات و مشکلات پس از بحران است که نیازمندی سازمان مدیریت بحران را به تیم متخصص و توانمند روانشناسی نشان می‌دهد.

با توجه به ادامه حوادث و بحران‌ها ما به برنامه مدیریت بحران قوی نیازمندیم که این امر با تکیه بر علم روانشناسی و افراد روانشناس میسر شود. متأسفانه علم روانشناسی در چندین سال جایگاه چندانی در برنامه‌های بحران نداشته است و حضور تیم روانشناسی با توجه به حیاتی بودن و حائز اهمیت بودن کم‌رنگ است. با توجه به اینکه افراد آسیب‌دیده بسیاری، عزیزان خود را از دست می‌دهند و تجربه سوگواری دارند و بسیاری از مشکلات روانشناختی را تجربه می‌کنند، همچنین محل سکونت خود را از دست می‌دهند، دچار افزایش فشارهای روانی می‌شوند که مداخلات روانشناختی و اجتماعی در این حالت بسیار حائز اهمیت است.

لازم است بدانیم مداخلات روانشناختی پس از بحران با خدمت‌رسانی و تسکین افراد آسیب‌دیده شامل چه گروه‌های هدفی اعم از کودک و بزرگسال می‌شود:

- افرادی که با رویدادی به شدت استرس‌زا روبرو شده‌اند.
- کسانی که دچار آسیب‌دیدگی شده‌اند و این آسیب می‌تواند باعث مرگ آنها شود
- افرادی که به قدری افسرده و ناامید هستند که نمی‌توانند از خودشان و فرزندان‌شان مراقبت کنند.
- کسانی که ممکن است به خودشان و دیگران آسیب برسانند و کسانی که نیازهای ویژه‌ای دارند مثل کودکان و نوجوانان.
- افرادی که بیمار یا کم‌توان هستند، نمی‌توانند حرکت کنند و برای اینکه به جای امن منتقل شوند نیاز به کمک دارند، یا کسانی که بیماری‌هایی دارند که نیاز به دارو دارند.
- مهم‌ترین مسأله در شرایط بحرانی، شناسایی مکان‌های ایمن، نیازهای پایه فوری و شناسایی افرادی است که واکنش‌های شدید به رویداد بحرانی نشان می‌دهند که تحت تأثیر بحران به شدت آشفتگی و نگران هستند.
- شناسایی کسانی که شوکه شده‌اند و به دیگران پاسخ نمی‌دهند و سکوت می‌کنند.

از جمله موارد مهم در مشاوره روانشناسی پس از بحران، برقراری ارتباط با افراد است؛ ارتباط بدون قید و شرط، بدون قضاوت و سرزنش در مورد نیازها و نگرانی‌های فرد، شنونده خوب بودن و آرامش دادن، همگی از اهداف مهم حمایت‌های روانشناختی است.

امید است با به‌کارگیری تیم روانشناسی و اهمیت جایگاه روانشناسی در بحران و پس از بحران تسکینی بر درد قشر آسیب‌دیده باشیم. □

بر اساس پروتکل‌های جمعیت هلال احمر هیچ محدودیت سنی برای حضور و دریافت آموزش در خانه هلال وجود ندارد. برنامه‌ریزی این است که با توجه به دسترسی نداشتن بسیاری از روستاها به شعب جمعیت هلال احمر، خدمات‌رسانی بیشتر در سطح روستاها باشد، اما در نهایت در شهرک‌ها یا مناطقی که شعب جمعیت وجود ندارد، امکان احداث خانه هلال فراهم خواهد بود

نگاهی به فعالیت خانه‌های هلال در کشور (بخش دوم)

خانه هلال بهترین عرصه تجلی کار داوطلبانه

☞ خانه هلال ضمن اینکه ظرفیت بالایی در حوزه‌های اجتماعی و فرهنگی ایجاد می‌کند، مهم‌ترین اثر خود را بر موضوع مدیریت بحران در مراحل پیشگیری، آمادگی و مقابله خواهد گذاشت

توضیح می‌دهد که نداشتن فعالیت سیاسی و حزبی نیز از شرایط مهم عضویت است که اعضا هنگام فعالیت در خانه‌های هلال نباید هیچ‌گونه جانبداری سیاسی، قومیتی، حزبی و... داشته باشند.

مسئول هماهنگی خانه‌های هلال جمعیت هلال احمر تأکید می‌کند: «دستورالعمل خانه‌های هلال به گونه‌ای تدوین شده که ورود و شروع به فعالیت اعضا از حوزه آموزش است. آموزش‌های مقدماتی کوتاه‌مدت (کمتر از ۱۰ ساعت) که با توجه به گروه‌های سنی برنامه‌ریزی شده است، سطح اول آموزش هاست که هدف آن بهره‌مندی همه ساکنان حوزه جغرافیایی هر خانه از این آموزش‌هاست. پس از آن افرادی که تمایل و توان مشارکت در فعالیت‌های امدادی داشته باشند، می‌توانند در آموزش‌های تکمیلی و تخصصی ما شرکت کنند و در تیم‌های تخصصی سازماندهی شوند. در اصل همان روندی که در شعب هلال احمر برای عضویت در تیم‌های تخصصی و دریافت درجات امدادگری و نجاتگری طی می‌شود، در خانه‌های هلال نیز با هماهنگی شعب و سازمان امداد و نجات انجام می‌شود.»

بر اساس پروتکل‌های جمعیت هلال احمر، هیچ محدودیت سنی برای حضور و دریافت آموزش‌ها در خانه‌های هلال وجود ندارد. فراهانی می‌گوید: «برنامه‌ریزی این است که با توجه به دسترسی نداشتن بسیاری از روستاها به شعب و دفاتر جمعیت هلال احمر، خدمات‌رسانی بیشتر در سطح روستاها باشد، اما در نهایت در شهرک‌ها یا مناطقی که شعب جمعیت وجود ندارد، امکان احداث خانه هلال فراهم خواهد بود. هدف فعالیت در خانه‌های هلال این است که این آموزش‌ها با کیفیت و اثربخشی باشد. به همین دلیل بیش از آنکه جمعیت هلال احمر به افزایش تعداد خانه‌ها بپردازد، تلاش می‌کند خانه‌های موجود فعالیت کامل و اثربخش داشته باشند و پس از آن، خانه‌های جدید به شرط اطمینان از کارایی و اثربخشی احداث و اضافه شود.»

به گفته او، اگر فعالیت خانه‌های موجود با کیفیت باشد، موجب افزایش تقاضا و علاقه‌مندی برای خانه‌های جدید خواهد شد و اظهار امیدواری می‌کند که هلال احمر بتواند در پایان برنامه زمان‌بندی به این هدف دست یابد که کیفیت کار موجب افزایش کمیت آن شده باشد. مسئول هماهنگی خانه‌های هلال جمعیت هلال احمر با اشاره به اینکه فعالیت خانه‌های هلال مشابه فعالیت شعب جمعیت به صورت عادی و با رعایت

[شهروند] توسعه خانه‌های هلال و ارتقای سطح آموزش همگانی امداد از اولویت‌های جمعیت هلال احمر برای ارتقای تاب‌آوری جامعه به شمار می‌رود. از سوی دیگر، اگر به رویکرد جامعه‌محوری و محله‌محوری به عنوان رویکردی موثر در مدیریت بحران در دنیا اهمیت بدیم، گریزی نداریم جز اینکه به خانه هلال توجه بیشتری داشته باشیم. به همین دلیل جمعیت هلال احمر تلاش می‌کند سطح کمی و کیفی خانه‌های هلال را ارتقا دهد. برای رسیدن به این هدف نیز آموزش محوریت آن قرار می‌گیرد و افزایش امکانات در این بخش می‌تواند راه به هدف نهایی نزدیک کند. به گفته مسئول هماهنگی خانه‌های هلال جمعیت هلال احمر، در آموزش همگانی مشکلات زیادی وجود دارد، اما یکی از مهم‌ترین مشکلات بحث امکانات آموزشی است. در هر حال قانون برنامه پنجم ابلاغ شده و وظیفه جمعیت هلال احمر و تکلیف است که به آموزش توجه شود. به هم‌افزایی نیاز است تا جامعه از سطحی مناسب برای آموزش برخوردار شود.

تابستان است و کرونا همه بخش‌های زندگی بشر را تحت تأثیر قرار داده است. امداد این میان آموزش از آن بخش‌هایی است که نه تنها در دوران کرونا کم‌رنگ‌تر نشده بلکه قوی‌تر از قبل حرکت می‌کند. یکی از مراکز که آموزش در آن نقش پررنگ‌تری ایفا می‌کند، خانه هلال است که به گفته حسن فراهانی، مسئول هماهنگی خانه‌های هلال جمعیت هلال احمر، در حال حاضر طبق آمار، حدود ۱۴۰۰ خانه هلال در کشور فعالیت می‌کنند. به گفته او، از این تعداد برخی به دلیل مشکلاتی غیرفعال شده‌اند که برنامه‌ریزی شده در هفته‌های آینده آن دسته از خانه‌هایی که به دلایل مشکلات جزئی غیرفعال هستند مجدداً در چرخه فعالیت قرار گیرند.

خانه‌های هلال شعب کوچک جمعیت هلال احمر هستند و تمام فعالیت‌هایی که در شعب هلال احمر در شهرستان‌ها انجام می‌دهند توسط خانه‌های هلال و به دست اعضای داوطلب در سطح کوچک‌تر اجرا می‌شود. فراهانی می‌گوید: «خانه‌های هلال بهترین عرصه تجلی کار داوطلبانه در هلال احمر هستند. به شکلی که رئیس و تمام ارکان از خود داوطلبان انتخاب می‌شوند و آزادی عمل خوبی در اجرای طرح‌ها و پروژه‌های داوطلبی دارند.»

عضویت در خانه‌های هلال نیز کار سختی نیست و همه افراد علاقه‌مند به فعالیت‌های هلال احمر می‌توانند به راحتی به عضویت این خانه‌ها درآیند. فراهانی مهم‌ترین شرط فعالیت در خانه‌های هلال را سکونت فرد در حوزه جغرافیایی همان خانه هلال می‌داند و

